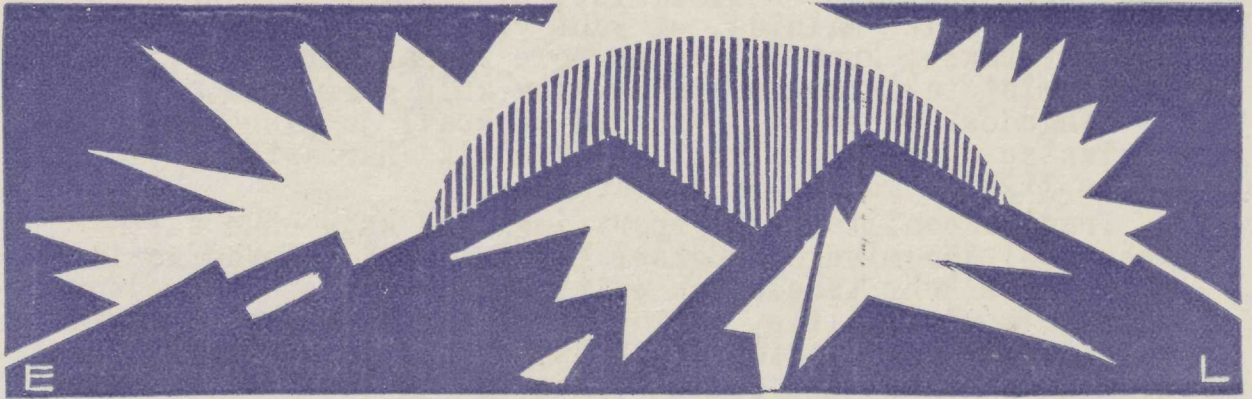

LÄÄNEMAA ÜHISGÜMNAASIUMI

SPORTRING

1927 - 1932

LAANEAA ÜHISGÜMNAASIUMI SPORTRING.

1927 - 1932.a.

Viis aastat on sellest tagasi, kui alus pandi praegusel kujul tegutsevale sportringile. Oli küll ka varemaid ajal s.o. enne 1927.aastat sportring olemas, kuid tema tegevusest pole mingisuguseid dokumente säilinud. Päälegi ei ole tolleaegne sportring tegelenud kõigi nende aladega mida sportringi uuestsünni aastal s.o. 1927 arendama asuti. Kuna 1927.aasta sügis tähistab sportringi intensiivse tegevuse algust ning uuestisünni, siis võisime möödunud sügisel tagasivaadata viie aastasele tegevusele. Sel puhul oleks huvitav tagasi vaadata sportringi tegevusele tema uuestisünnist kuni käesoleva õppeaastani. Käesolev album ongi mõeldud kokkuvõttena ringi tegevusest. Pääaksin siinkohal üldise ülevaate anda sportringi üldisest arenemisest ja nendest aladest millistega sportring on tegutsenud.

Kui 1927.a. sportringi tegevus uuel kujul algas, siis ei omatud veel kindlaid sihtjooni. Iga algus on raske ja see tõttu tuli ka sportringil viibida algul katsetamis ajajärgus, kus püüti olude kohaselt töö sihtjooni rajada ja luua süstemaatiline töökava. Ajajooksul omandas ring kogemusi, mis mõjusid aiva elustavalt ringi tööle.

Esmalt selgitame, mida sportring oma tegevuskavasse võttis ja milliseid alasid ta püüdis õpilaste hulgas propageerida. Pääasjalikult on harrastatud nelja laiaulatuslikumat ala, millest igaüks omakorda jaguneb alaosadesse. Need oleksid - võimlemine, sport, mängud ja tantsud.

Ringi poolt korraldatud harjutusõhtuil harrastati kõiki neid alasid. Võimlemise alal on sportring harjutanud põhi-, siht-, põrand-, riist- ja väljendus-võimlemist, spordi alal

aga kergejõustikku, suusatamist, uisutamist ja ujumist. Sõejuures tuleb mainida, et kaht viimast ala õige vähe harrastatakse, kuna Haapsalus pole korralikku liuvälja ja ujumist takistab kooliajal olev külm mere vesi.

Mängudest on eriti levinenud võrkpall ja ping-pong. Tantsu on pääasjalikult ettekandeiks harrastatud ja kahte liiki - kunst- ja rahvatantsu.

Traditsiooniliselt on sportringi töö kujunenud aasta kestvusel järgmiseks: sügisel kui õpilased tulevad kooli pööratakse kohe tähelepanu eriti kahele alale - kergejõustikule ja võrkpallile, sest sügisel korraldatakse klasside vahelised kergejõustiku võistlused Troil ja võrkpalli turniir lossi aiast. Kui ilmad külmenevad ja enam väljas sportida ei saa, siirdutakse võimlasse, kus algavad ringi harjutusõhtud. Tavaliselt on tulnud neil harjutusõhtuil valmistuda esinemiseks kooli pidudel. Peale selle on ka sisevõistlusi korraldatud hoota kaugushüppes ja korvivisetes. Pääle jõuluvahetusega avanevad juba võimalused suusatamiseks. Ring korraldab väljasõite ja kevade poole ka suusavõistlusi.

Selle juures aga ei jeta hooletusse sisetreeningut sihtvõimlemises ja harjutusi kevadiseks võimlemise demonstratsiooniks, ehk kui seda ei ole, siis sportringi õhtuks. Sellisteks ettekanneteks harjutatakse tavaliselt väljendus-, põrand- ja põhivõimlemist ning tantsu. Kevadpoole korraldatakse võimlemise- ja ping-pongi võistlused kooli meistri nimele. Umbes samal ajal tuleb ka avalik võimlemise demonstratsioon kooli suures saalis, kus sportringi mustergrupid näitavad omi võimeid, mis on ringile teatav suursündmus.

Kui demonstratsioon ja kõik nimetatud võistlused on möödunud oli järgnevas sündmuseks seminari ja gümnaasiumi vaheline sisevõistlus seminari avaras võimlas - kus mõlemi kooli parimad kaitsesid oma kooli au. Kahjuks on see traditsioon tänava kadunud ära seminari sulgemisega.

Kui limi täielikult sulanud, maa kuiv ja ilmad pehmed, alustavad kergejõustiklased välistreeningut.

Neil aastail, mil Haapsalu koolide ühist võimlemispidu kevadel ei peeta, läheb meie kool ise lippude ja orkestriga eesotsas Troile kus peetakse klassidevahelised teatejooksu ja kergejõustiku võistlused. Nende võistluste lõpul antakse auhinnad ja diplomid kõigile sportlasile, kes aasta jooksul on võistluses kohti omanud. See on punktiks sportringi tegevusele, sest varsti läheb kool suvepuhkusele.

Pääle sportlase tegevuse on sportringi juhatused pidanud korralikku raamatupidamist ringi tegevusest, mille tõttu ongi võimalik anda välja käesolev ülevaade sportringi tegevusest.

Sportringil on pildikogu mis praegusel hetkel sisaldab

64 pilti, igaaastasist sportringi juhatusist, parimaist sportlasist, võistlusist ja ringi tähtsamaist sündmusist.

Sportring on aastate jooksul olnud õpilaskonna aktiivsemaid ja tugevamaid ringe, kelle liikmete arv igal aastal rohke - arvuliselt oli kolmelviimasel õppeaastal liikmeid järgmiselt: 1929/30.a. - 80 õp., 1930/31.a. - 131 õp. ja 1931/32.a. - 131 õp.

Kokkuvõttes tuleb konstateerida, et sportringi tegevus viie aasta jooksul on näidanud tõusvat tendentsi ja on olnud saavutus rikas - tänu ringi hooldajatele õpet. prl.O. Blaubrück'ile ja hra. H. Rosenberg'ile.

Uldpildi saamiseks toome järgnevas artiklas ülevaate nende spordialade kohta, mida on harrastanud sportring viie aasta tegevuse jooksul.

--ooOoo--

V Õ I M L E M I N E .

Tähtsaim kehakasvatus abinõu koolides tänapäeval on võimlemine. Käesolev aeg on mõistuse inimeste aeg, ning aju töö jätab alati keha vaeslapse olukorda. Et päästa oma kehakuju ja jõudu, et parandada oma keha vigu mis tingitud ühekülgselt eluviisist - selleks on võimlemine.

Üks esimesi alasid, mida meie kooli sportringis harrastama hakati, oligi võimlemine. Kuna õppekavas sunduslikku võimlemist nii-kui-nii vähe oli, siis tahtis sportring õpilastele võimaldada nädalas enam võimlemist, sportringi harjutus õhtute näol.

Võimlemine on igale kättesaadavaim ja loomulikum kehakasvatus vahend. Päälegi tuleb teiste spordiharude harrastajail ikkagi võimelda, et muuta keha painduvaks ja saavutada tagajärgi omal erialal. See-pärast võime öelda, et võimlemine on spordi alus, millega on kõik teised spordiharud seotud.

Harjutusõhtud leidsivad peagi palju sõpru õpilaskonnas ning nad ühtlasi tõid ka uut tuld pisut loiu võitu ringi tegevusse. Sellest ajast saadik on olnud sportring tugevamaid ja elujõulisemaid ringe õpilaskonnas. Iga-aastased harjutused algasid tavaliselt jaanuaris, kuna enne jõule olid käsil ettevalmistused kooli pidudeks, kus sportring alati nii naiskui mees rühmadega esines. Pidudel esinesid poisid vabaharjutustega, püramiididega, põrand-, ja riistvõimlemisega, kuna tütarlapsed mitmekesiste tantsude ja võimlemisega esinesid. Publik suhtus alati soojalt neisse ettekandeisse.

Ringi harjutusil harrastati põhi-, siht-, väljendus- ja viimaseil aastail põrand võimlemist ning harjutusi meditsiinipallidega.

Igal aastal korraldati sportringi õhtuid võimlemise propageerimiseks.

Kevadel, 31. mail 1931. a., kujunes, Haapsalu õpetajate üh. poolt korraldatud võimlemispäev suurimaks võimlemise demonstreerimise päevaks. Võimlejaid oli kokku 400, ning 1500 pääline pealtvaatajate hulk oli vaimustatud võimlejate võimsast esinemisest ja rahvatantsudest. See esinemine ongi seni ajani suurimaid võimlemisse puutuvaid sündmusi Haapsalus.

Meie sportringi võimeid näitas 1932. aasta kevadel korraldatud võimlemis demonstratsioon kooli suures saalis. Demonstratsioon oli kahe õhtuline, esimene õpilasile ja teine publikule. Rühmad olid end hoolsasti ettevalmistanud, see-tõttu õnnestusid ettekanded hästi. Tütarlapsed esinesid esi-nesid põhi-, ja väljendusvõimlemises ning tantsudega, poisid aga sihtvõimlemises, matiharjutustes ja rahvatantsudes.

Publikut mõlemil õhtul rohkosti, mis propageeris võimle-mist, andes ühtlasi selge ülevaate sportringi võimeist.

Sportring on korraldanud ka valguspiltide demonstratsioone võimlemisest ja spordist üldse. Rõõmuga võime konstateerida, et võimlemise tase sportringis on aasta-aastalt tõusnud, sa-muti on üksikute õpilaste võimed olnud väljapaistvad.

Viimaseil aastail on võimlemine talvel sportringi liikmete hulgas sama populaarsaks muutunud kui sügis ja kevad perioo-didel kergejõustik. Huvi aitavad veel tõsta võimlemise võist-lused nii tütar- kui ka poeglastele. Mineval, s. o. 1932. a., olid esimesed võistlused, kus tütarlastele meistriks tuli Hel-ga S a a r ja poeglastele Friedrich K a s k.

Võimlemise edule aitab kaasa ka punktide süsteem hinda-misel, mis innustab hoolikamalt võimlema.

Kui meie võimlemine samasugust tõusvat rada edasi sammub, võime loota tulevikuks veel paremaid saavutusi senisest sel alal tehtud tööst.

-ooOoo-

K E R G E J Õ U S T I K .

Kergejõustik on üldist tähelepanu ja tunnustamist leid-nud terves maailmas. Juba vanasti, aastasadu, isegi tuhandeid tagasi oli ta enesele teed rajanud vanade kultuurrahvaste perre.

Et kergesport inimese üldist arenemist soodustab, on ta ka tunnustamist meidnud õpilaste kehalises kasvatuses.

Juba vabariigi algaastail harrastati meie koolis kerge-jõustikku, kuid intensiivsema kujuga omandas see 1927. aastal.

Tollel sportringi organiseerimise ajajärgul ei suudetud kergejõustiku alal palju teha iseseisvalt, küll aga võtsid õpilased osa kaitseliidu võistlustest. 1927. a. näidati võist-

-lustel sportringi liikmete poolt järgmisi tagajärgi:
 100 m. jooks - 12,6 s., 1500 m. jooks - 5.20,2 m., kõrgus
 - 1.46 mtr., kaugushüpe - 5,54 m., kuul (norm.) 9,31 m.,
 ketas (norm.) 27,56 m. ja oda 40,90 m.

Seejuures peab mainima, et need saavutised olid paa-
 ri parima õpilase tagajärjed, kuna teiste õpilaste taga-
 järjed olid tuntavalt nõrgemad.

1927/28.a. õppeaasta parimaks sportlaseks oli Mathias
 P e l m a s - tagajärgedega: kaugus - 5,82 m., kõrgus -
 1,60 m., kuul (norm.) 9,71 m., ketas (norm.) 29,33 m. ja
 oda 46,59 m.

Sportringi esimesed kergejõustiku võistlused peeti
 Poska puiesteel 1928.aasta sügisel, kust osavõtjaid oli
 10-15. Samal aastal tekkis siinse kehalise kasvatusõpetaja
 hra. H. Rosenberg kergejõustiku katsed, mis innustasid õpi-
 lasi hoolikamalt sportima. Nende katsete varal on olnud
 võimalik pidada kindlat statistikat õpilaste arenemisest.
 Toome siin näitena kolme õpilase kehaliste võimete arene-
 mise kergejõustikus 1928.a. - 1932.aastani:

N i m i	Kl.	Õppe- aasta	60 m.	Kau- gus.	Kõr- gus.	Kuul	Oda
A v e k u k k, Rudolf.	II	28/29	9,5	4,00	1,10	5,22	--
	III	29/30	18,9	4,55	1,25	6,73	29,55
	IV	30/31	8,2	4,95	1,25	8,52	33,88
	V	31/32	7,6	5,47	1,45	10,63	39,33
B e r g m a n n, Robert	II	28/29	10,3	3,73	1,23	3,05	--
	III	29/30	8,5	4,56	1,45	10,25	36,85
	IV	30/31	8,0	4,67	1,60	10,43	38,76
	V	31/32	7,6	5,28	1,65	11,51	43,65
P r e i m a n n, Eugen.	II	28/29	8,7	4,50	1,35	7,37	--
	III	29/30	8,9	5,10	1,40	8,73	--
	IV	30/31	7,8	5,84	1,45	10,63	--
	V	31/32	7,6	5,83	1,52	11,00	--

1929.aastal alustas sportring õppeaasta teisel poolel
 sihtvõimlemise harjutustega kaks korda nädalas, mida ka järg-
 nevail aastail on korraldatud. Kevadel paistis selgesti silma
 nende harjutusõhtute kasu, sest tagajärjed paranesid tuntuvalt
 1928/29.õp.a. parimaks sportlaseks tuli Hans T i i m a n n -
 tagajärgedega: 60 m. jooks - 7,8, 100 m. jooks - 12,5, kaugus
 6,07 m., kõrgus - 1,55 m., kuul - 12,89 m., ketas - 35,82 m.
 ja oda (norm.) 37,79 m.

1930.a. sügisel korraldati klasside vahelised kergejõustiku võistlused Troil, samuti peeti ka esmakordsed klasside vahelised teatejooksud, mis on kujunenud traditsiooniliseks. Teatejooksu meistriks tuli neljas klass ajaga 1.46,0 (10 x 75 m.). Eriti tõstis sportlist meeleolu õpilastes teatejooks. Sama õppeaasta kevadel, 31.mail 1931.a., peeti Troi väljal Haapsalu koolide võimlemispidustusi, mis lõppesid kergejõustiku võistlustega Seminar ja Gümnaasiumi vahel. Võistlejaid oli 30. Võistlusel saavutati häid tagajärgi. Ühtlasi seadis meie kooli meeskond üless uue kooli rekordi 10 x 75 m. teatejooksus - ajaga 1.40,7, võites seminari.

1930/31 õp.a.-oli parimaks kooli sportlaseks Albert L u t h e r, kelle võimed järgmised olid:
60 m. 7,7 s., 100 m. 12,1 s., kaugus - 5,49 m., kõrgus 1,55 kuul - 11,30 m., ketas - 28,40 m. ja oda 41,08 m.

1931/32.a. leiame juba õpilasperes suurt havi kergejõustiku vastu, mida tunnustab sama õppeaasta sügisel peetud võistlusist osavõtjate arv - 40 ja kevadel koguni 100.

Õpilased harjutasid varemil aastail linnas, Aafrika kaldal asuval platsil, milline võimalus aga hävines supelranna ehitamisega samale paigale. Lähem harjutus ja võistlusväli on Troil, kuid tema kaugus linnast - 3 klm. - mõjub kergejõustiku harjutustele halvavalt.

Kuid hää tahtmine viis õpilased sellest raskusest üles, sest järgnevail võistlusil Seminariga ilmneb tagajärgede paranemine.

1932.a. kevadel klasside vahelise teatejooksu võitis V klass - ajaga 1.43,7 - milline tagajärg klasside vahelises teatejooksus uueks rekordiks.

Tütarlaste 10 x 60 m. teatejooksu võitis II klass - ajaga 1.39,8 (norm.).

Esmakordselt võistlesid sel kevadel kergejõustikus ka tütarlapsed - näidates tagajärgi: 60 m. - H.Saar - 9,6 s., kõrgus - R.Õiglas - 1,30. Varemil ajal tegeles tütarlastest kergespordiga veel Alma Okapuu - tõugates kuuli (4 klgr.) 7,70 m., Kõik ülaltähendatud tagajärjed on kooli rekordid kergejõustikus tütarlastele.

Parimaks kooli sportlaseks tuli 1931/32.õp.a. Eugen P r e i m a n - tagajärgedega: 60 m. 7,6 s., 100 m. 12,1 s., 400 m. 56,5 s., 300 m. 2.14,6 m., 1000 m. 2.54,1 m. kaugus - 5,83 m., kõrgus - 1,52 m., kuul - 11,00 m., ketas - 28,00 m.

Peaks veel mainima, et paljud endistest ja praegustest õpilastest on olnud Lääne maakonna meistrid, nii H.Tiimann 1929.a. kauguses - 6,10 m., R.Bergmann - 1932.a. kõrguses 1,75 m., E.Piilbush - 1932.a. teivas hüppes 3,01 m. ja B. Teng 1932.a. kuulis 11,36 m. ning odas 50,83 m.

Alljärgnevalt toome viie aasta jooksul kergejõustikus

näidatud tagajärgedest kümne parema saavutised:

60 m. j o o k s.	
1. E.Grünberg	- 7,6
2. R.Avekukk	- 7,6
3. E.Preimann	- 7,6
4. R.Bergmann	- 7,6
5. A.Luther	- 7,7
6. F.K a s k	- 7,7
7. V.Jürgens	- 7,7
8. J.K o k l a	- 7,7
9. H.Tiimann	- 7,8
10. L. K r i m m	- 7,9

100 m. j o o k s	
1. R. Avekukk	- 11,9
2. A. Luther	- 12,1
3. E. Preimann	- 12,1
4. E.Grünberg	- 12,2
5. Jürgens, V.	- 12,2
6. J. K o k l a	- 12,3
7. H.Tiimann	- 12,5
8. R.Bergmann	- 12,6
9. K.Lüllmann	- 12,6
10. F.K a s k	- 12,7

200 m. j o o k s	
1. E.Preimann	- 25,8
2. A. K u k k	- 25,9
3. H.Tiimann	- 26,1
4. R.Bergmann	- 26,4
5. K.Lüllmann	- 27,5

400 m. j o o k s.	
1. E.Preimann	- 56,5
2. R.Bergmann	- 56,7
3. J.Piilbush	- 59,1
4. B.T e n g	- 61,4
5. V.Bartsh	- 61,5

1000 m. j o o k s.	
1. E.Preimann	- 2.54,1
2. R.Bergmann	- 2.56,0
3. A.Suurküla	- 3.03,0
4. V.Jürgens	- 3.03,3
5. K.Lüllmann	- 3.03,5

6. B.T e n g	- 3.08,6
7. A.Preimann	- 3.18,5
8. A.Erikson	- 3.21,0
9. E.K r i i k	- 3.23,0
10. A.Noksmann	- 3.31,5

Kaugushüpe.

1. H.Tiimann	- 6,07
2. O.Neider	- 6,06
3. E.Preimann	- 5,84
4. M.Pelmas	- 5,82
5. H.Matisov	- 5,63
6. F.Kask	- 5,62
7. K.S o o n	- 5,60
8. A.K u k k	- 5,54
9. A.Luther	- 5,49
10. R.Avekukk	- 5,47

Kõrgushüpe

1. R.Bergmann	- 1,65
2. M.Pelmas	- 1,60
3. H.Tiimann	- 1,55
4. K.S o o n	- 1,55
5. A.Luther	- 1,55
6. M.Tamverk	- 1,55
7. F.Kask	- 1,55
8. A.Illimar	- 1,53
9. E.Preimann	- 1,52
10. A. K u k k	- 1,50

Teivashüpe

1. E.Piilbush	- 2,70
2. F.K a s k	- 2,70
3. V.Metsky	- 2,65

4. I.Piilbush	- 2,60
5. H.Tiimann	- 2,50
6. E.Preisman	- 2,11,5

Kuulitõuge.

1. B. T e n g	-	13,70
2. A. T i k a s	-	13,03
3. H. Tiimann	-	12,89
4. L. Kerssen	-	12,44
5. E. S ö ö d i	-	12,33
6. A. Luther	-	11,80
7. K. S o o n	-	11,73
8. B. Schmuul	-	11,68
9. E. Madisson	-	11,64
10. E. Kopperman	-	11,62

Ketasheide

1. B. T e n g	-	36,94
2. H. Tiimann	-	35,82
3. J. Piilbush	-	35,68
4. L. Kerssen	-	35,14
5. A. Tikas	-	32,36
6. V. Metsky	-	31,57
7. E. Söödi	-	31,19
8. P. M u t t	-	30,05
9. A. Kreek	-	30,00
10. B. Schmuul	-	29,77

O d a v i s k e

1. B. T e n g	-	53,60	6. A. Tikas	-	41,76
2. L. Kerssen	-	50,55	7. A. Luther	-	41,08
3. R. Bergmann	-	43,65	8. K. Kerbis	-	40,48
4. V. Metsky	-	42,40	9. A. Timberg	-	40,47
5. V. V i i k	-	41,82	10. E. Kopperman	-	39,55

Kümne parema keskmine tagajärg
õppeaastate järgi:

A l a d	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32
60 m. jooks.....	8,52	8,26	7,94	7,77
100 m. ".....	-	-	-	12,5
400 m. ".....	-	-	-	59,1 +)
1000 m. ".....	-	-	-	3.09,7
kaugushüpe.....	5,02	5,23	5,18	5,44
kõrgushüpe.....	1,40,5	1,44	1,46	1,49
kuulitõuge.....	10,35	11,40	11,14	11,83
kettasheide.....	-	-	25,41	31,79
odaviske.....	38,75	37,93	39,73	41,81

+) Viie keskmine.

L.Ü.G.kergejõustiku rekordid 1.I.1933.a.

60 m. jooks	- E.Grünberg	.....	7,6	- 1931
100 m. "	- R.Avekukk	.....	11,9	- 1932
200 m. "	- E.Preimann	.....	25,8	- 1932
400 m. "	- E.Preimann	.....	56,5	- 1932
800 m. "	- E.Preimann	.....	2.14,6	- 1931
1000 m. "	- E.Preimann	.....	2.54,1	- 1932
1500 m. "	- E.Preimann	.....	4.40,0	- 1932
kaugus hooga	- H.Tiimann	.....	6,07	- 1929
" hoota	- A.Tikas	.....	2,76	- 1932
kõrgus hooga	- R.Bergmann	.....	1,62	- 1932
teivas	- E.Piilbusch, F.Kask		2,70	-1928-32
kolmik hooga	- H.Tiimann	.....	11,55	- 1928
kuulitõuge	- B.Teng	.....	14,05	- 1932
kettaheide	- B.Teng	.....	36,94	- 1932
odaviske	- B.Teng	.....	57,85	- 1932

--oo00oo--

Mängud ja sisevõistlused.

Sportlistest mängudest on koolides eriti levinenud võrk- ja korvpall, mis on populaarsemaid sportalasid.

Meie koolis on harrastamist leidnud peaaesjalikult võrkpall, kuna korvpalli vastavate võimaluste puudumisel mängida ei ole saadud.

Sportringi algaastal oli võrkpall ainuke ala võistlusena, millega tegeleti. Mängimise hooegadeks olid sügis ja kevad, kuna talvel võrkpalli ei saadud mängida, sest puudusid mänguks kohased ruumid.

1928.a. avanēs võimalus ka talvel võrkpalli harjutada, kuigi kasutatav ruum oli väike ja madal.

Mängu tasapind toll ajal oli nõrk, sest puudus tõstmise ja surumise oskus.

Esimene võrkpalli klasside vaheline turniir korraldati 1927.a. sügisel lossi aias, milliseid on ka järgnevail aastail süstemaatilisel peetud.

Ka tütarlaste hulgas levis võrkpall kiiresti, ning aasta peale esimest poeglaste võrkpalli turniiri korraldati ka tütarlastele vastav võistlus. Turniirid korraldatakse selleks, et selgitada milline klass omab parima meeskonna kooldid, s.o. kooli meistermeeskonna või naiskonna.

Viie aasta jooksul on kooli meistri nime omandanud järgmised klassid: P o e g l a s t e l e :

1927/28.a. V-R klass - Oengo, Kivimaker, Kolk, Hanslep, Prikk ja Pödr - punktidega 210 - 79 vastu.

1928/29.a. IV-R kl. - Saul, Selg, Timberg, Kahu, Soomann ja Madison - punktidega 120:41.

1929/30.a. V-R.kl. - Saul, Selg, Timberg, Kahu, Soomann ja Madison - punktidega 150:39.

1930/31.a. V klass - Luther, Ulemann, Söödi, Toots, Paas, Grünberg - punktidega 150:43.

1931/32.a. V.klass - Preimann, Kask, Sooverk, Matisov, Bergmann, Piilbusch - punktidega 120:37.

T ü t a r l a s t e l e :

1928/29.a. V-H klass - Vesterblom, Romanov, Vinkel, Meister, Väeden, Grönberg.

1929/30.a. V kl. - Meeta Reimann, Lobjakas, Lepp, Pealu, Tomingas ja Magda Reimann - punktidega 60:34.

1930/31.a. I kl. - Pommer, Poots, Kruusmann, Prikk, Jürgenthal.

1931/32.a. II kl. - Pommer, Jürgenthal, Kruusmann, Poots, Oiglas - 118:47.

Punktide üldsuhte järgi kõige paremini on mänginud 1929/30.aastal V r. klass, tütarlastest 1931/32.a. II klass.

Parimaks mängijaks viie aasta jooksul võrkpallis võib pidada Albert L u t h e r'it.

Pääle klassidevahelisi võistlusi on sportring igal aastal umbes kaks korda võistelnud seminariga. Tavaliselt kaotas meie meeskond, väljaarvatud paar juhust. Põhjuseks oli loomulikult asiolu, et gümnaasiumil polnud kogemusi ruumis mängimiseks, kuna seminar sellevastu omas avaras võimlas sai kogu talve võrkpalli harjutada.

Tagajärjed viie aasta jooksul võrkpallis seminariga on olnud järgmised:

P o e g l a s t e l e :

T ü t a r l a s t e l e :

1928.a. 0:2 - 14 : 30.

0:2 - 8 : 30.

1929.a. 2:1 - 44 : 44.

- - -

1929.a. 0:2 - 13 : 30.

0:2 - 13 : 30.

1930.a. 2:1 - 38 : 24.

0:2 - 10 : 30.

1931.a. 0:2 - 19 : 30.

0:2 - 20 : 30.

1932.a. 1:2 - 34 : 43.

2:0 - 30 : 10.

162 : 201.

31 : 130.

Mängudest on koolis harrastamist leidnud veel ping-pong ning alates 1929/30 õp.a. on sellel alal korraldatud kooli meistri võistlused nii poeg- kui ka tütarlastele, järgmiste tagajärgedega:

1929/30.a. meister Albert Luther - IV r. kl.
 1930/31.a. " Albert Luther - V r. kl.
 1931/32.a. " Bernhard Teng - IV h. kl.

ja tütarlastele:

1930/31.a. " Helma Juurup - IV h.kl.
 1931/32.a. " Helma Juurup - V h.kl.

Koos võrkpalli võistlustega peeti igal kevadel ka seminari võimlas sisevõistlusi kartulijooksus, hoota kaugus hüppes, kõieveos, korvivisetes ja meditsiin pallidega teatevõistluses.

Neil võistlustel oli võidu õnn vahelduv, kord meie, kord seminari võiduga.

Meditsiinipalliga teatevõistlus on olnud kaks korda ka-vaš - mõlemi meie võiduga. Kõieveos oleme võitnud kolmest võistlusest kaks korda. Hoota kaugushüppes on olnud parem gümnaasium.

Viie aasta kümme parimat hoota kaugus hüppes ja 100 m. kartuli jooksus on järgmised:

Hoota kaugus:		100 m. kartuli j.:	
1. A. Luther	- 2,71	1. L. Kerson	- 22,0
2. K. S o o n	- 2,68	2. E. Preimann	- 22,3
3. A. Tikas	- 2,67	3. A. Luther	- 22,7
4. F. K a s k	- 2,65	4. K. S o o n	- 23,0
5. E. Preimann	- 2,61	5. E. Grünberg	- 23,1
6. V. V i i k	- 2,61	6. F. K a s k	- 23,1
7. A. Sooverk	- 2,59	7. J. Piilbusch	- 23,3
8. A. Saagelman	- 2,56	8. H. Tiimann	- 23,4
9. M. Pelmas	- 2,52	9. V. V i i k	- 23,6
10. J. Kokla	- 2,46	10. R. Bergmann	- 23,8

--oo00oo--

S u u s a t a m i n e .

Alates 1928 aastast on sportring tegelenud suusatamisega. Tol ajal oli suusatajaid vähevõitu, kooli kohta vaid 4-5, mis tingitud suusatamise vähese populaarsuse kui ka suusaabinõude kalliduse tõttu, kuid viimaste aastate jooksul on suusatamine kõikjal suurel määral levinenud, millin asiolu ei ole mõju avaldamata jätnud ka gümnaasiumi sport-

-ringile, kuna suusatamine möödunud ja käesoleval talvel on muutunud massiliseks.

Suusatamise oskus on tõusnud, suusaspordi abinõud on kättesaadavamad ja selle tõttu võime sellele kaunile sportalale ennustada koolis veel suurimat edu.

1928.aastast on sportring korraldanud suusatamise võistlusi. Esimese suusatamise võistluse koolis võitis 3 klm. maal Mathias P e l m a s "A" klassis ja Albert Luther "B" klassis. 1929. ja 1930.aastatel oli suusatamise tase pea samane - võistlesid 5-8 poissi.

1931.a. oli suusatamises edu suurelt tõusnud. Osavõtjaid võistlusest oli juba 18 - võisteldi 3 klm. maal, kolmes (A,B,C) klassis.

Meistriteks tulid: "A" kl. - A.Luther - aeg 13,58, "B" kl. - A.Suurküla - aeg 15,09 ja "C" klassis O.Espenberg - aeg 15,48.

1932.a. võistlused näitasid jällegi märgatavat tõusu - võistlejaid oli 30. Meistriteks tulid "A" kl. E.Preimann - aeg 13.50,0, "B" kl. - J.Piilbusch - aeg 13,43 ja "C" kl. E.Lamp - 15,20. Samal aastal korraldati esmakordselt teate-suusatamine 5x1000 m. klasside vahel. Võitjaks tuli V klass - koosseisus Preimann, Piilbusch, Suurküla, Bergmann ja Sooverk - ajaga 27.32. (Tagajärje peale mõjus sula ilm).

Peale sportringi poolt korraldatud kooli võistluste on parimad suusatajad võistelnud ka kaitseliidu poolt korraldatud võistlustel. Neil võistlustel näitasid aegu - 5 klm. A.Luther 24,32, 10 klm. A.Luther 53,44 ja E.Preimann 57,17. Märkimise väärt on, et A.Luther 1930.a. üleriiklistel suusatamise võistlustel Viljandis kaitseliidu "B" klassi 5 klm. suusatamises tuli 60 võistleja hulgast raskel murdmaal ja sula ilmaga 6 kohale - ajaga 32,00.

Alljärgnevalt toome viie aasta jooksul suusatamises näidatud tagajärgedest kümne parima saavutised 3 klm. maal:

1. J.Piilbusch	-	13.43	6. R.Bergmann	-	14,16
2. E.Preimann	-	13,50	7. J.Pääbo	-	14,19
3. A.Luther	-	13,58	8. A.Sooverk	-	14,43
4. J.Kokla	-	14,01	9. B.Mäeumbaed	-	14,53
5. A.Suurküla	-	14,10	10. A.Preimann	-	15,11

--oo00oo--

U j u m i n e .

Iseseisvaid võistlusi kooli ajal sportring sügisel ja kevadel külma merevee tõttu korraldada ei ole saanud. Küll on aga õpilased osavõtnud suvel Haapsalus korraldatud võistlustest, olles näidanud alljärgnevaid tagajärgi, millised

sportring kinnitas oma rekorditeks:

P o e g l a s t e l e :

25 m. vabalt	-	A.Luther	....	18,7	1930
50 m.	"	A.Luther	....	42,8	1929
400 m.	"	A.Luther	....	8.21,1	1929
100 m. rinnuli	-	E.Tekker	....	1.58,0	1932
200 m.	"	E.Tekker	....	4.38,0	1932

T ü t a r l a s t e l e :

25 m. vabalt	-	A.Okapuu	....	25,8	1930
50 m.	"	A.R u u t	....	51,6	1932
100 m. rinnuli	-	A.R u u t	....	1.57,2	1932
50 m. selili	-	A.Okapuu	....	56,0	1930

Märkimise väärt on Asta R u u t'i esinemine 1932.a. Pirital Eesti esivõistlustel ujumises, kus ta noorte klassis 50 vabalt ja 50 rinnuli mõlemis saavutas II kohad.

--oo00oo--

S P O R T L I K K A S V A T U S .

Sportlik kasvatus, see on vana kultuurrahva, Inglise kasvatussüsteem. Kulus kaua selleks teistel rahvastel, et uurida välja, milles peitub briti rassi tugevuse saladus. Lõpuks alles avastati see ja nüüd ruttab iga maa omagi noorust kasvatama inglaslikult.

Maast-madalast karastatud sportlikus võistluses, kindel oma jõule, alati arvestamas ainult iseenda võimetega, läbiimbunud sportlikust aumehelikusest - fairnessist - niisugune on sportlikult kasvatatud inglane.

Inglise kasvataja õpetab oma kasvandikku eestkätt ainult võistlema. Ta teab, et kes teisele ei pane jalga taha ja palli väljal ega poksiringis, see ei tee seda ka elu suurel mängul väljal. Selles peitubki briti rahva suure jõu ja võimu saladus.

Saagem meilegi britiusteks, saagem meilegi aumesteks kes oma väärkuse ja enda kindluse säilitavad raskemaski olukorras!

+ + +

Sport on mäng, sport on võitlus, kuid ainult selle

vahéga, et sportlikus võistluses ei ole kaotajaid ega võitjaid. Sportlik võistlus on ainult võimete möödupuu. Samuti kui meie möödame kaaluga kahe eseme raskust, meie konstateerime ainult, et möötmise hetkel on üks raskem või kergem teisest; meie ei tee sellest muid järeldusi.

Kaotus spordis ei ole kunagi halb, alistuda paremale tähendab õppida ise muutuma paremaks. Või kas oleme pahased koolis õpetajaile, et ta midagi enam ja paremini oskab kui meie? Ei. Me austame ta teadmisi ja püüame omandada temalt, nii palju kui suudame. Sellepärast ka spordis tuleb austada kaotajat samuti kui võitjat, sest tänane kaotaja võib juba homme olla võitja.

Ükski sportlane ei saa meistriks ilma püsiva tööta. Thomas Alva Edison - maailma geniaalsem leidur ütles: suurvaim on üks protsents geniaalsusest ja üheksakümmend üheksa protsenti tööd. Kahjuks pole sellest paljud saanud aru. Sport vajab tööd, ei aita suurimgi sobivus, suurimgi kalduvus, and mingil alal, kui selle viimistlemisel puudub töö, treening.

Sportlik treening arendab keha selle ideali poole, millele meie püüame ja kasvatab järjekindlat ja püsivat töödistsipliini, mis kandub kaugemale spordiväljast - ka tegelikku ellu, igapäevasse tõe.

-o-OeoO-o-

TEMA ESIMENE VÕIT.

Sportjutt.

Päälõunane päike saadab oma kiired üle staadioni. Valitseb kõikjal vaikus, ainult staadioni vaht askeldab ühte-teist väljal. Ta teeb seda suurima innu ja tahtega, sest ta teab, et täna on kergejõustiku esivõistlused ja ta soovib, et staadion oleks äärmiselt korras. Ta on küll vana mees, aga elab kaasa spordile kui poisike. Ta silmade ette kerkib üks sportlas tüüp - see on tema poeg. Siin staadionil lõi ta poeg esimesi loorbereid. Vana käis igakord võistlust jälgimas, kui poeg võistles ja peale võistlust oli ta esimene, kes teda õnnitles võidu puhul.

Pikkamööda hakkab rahvast koguma. Esiteks ükshaaval, siis salkadena kuni tribüün oli äärest-ääreni rahvast täis.

On näha juba üksikuid sportlasi väljal askeldamas. Tehas ettevalmistusi eelolevaks võistluseks. Peagi kaovad needki väljalt, ainult staadioni vaht jääb platsile, kes leiab ikka midagi korraldada.

Järgneb sportlaste defileerimine. Sportlased sammuvad sirgeis ridades, mitmesugustes dressides tribüüni ette, kus neid tervitatakse ja jällegi sammuvad riietusruumi sisse.

Peagi ilmuvad võistlejad platsile treening-riideis.

Ilmub pääkohtunik ruuporiga, jagab käs ke kohtunikele ja peagi algab kibe võistlus kogu platsil.

Platsi ääres murul lamab hallis sviitris sportlane. Näib nagu ei tunneks ta ennast siin nii kodusena kui teised sportlased.

Tribüün kihab sipelga pesana. Ergutatakse ja jagatakse kiitust sportlasile, ja kui juhtus mõni rekord langema, siis juubeldas ja hõiris publik.

Hallis sviitris sportlane istub endiselt murusl, toetades pää vasakule õlale ja vaadeldes pilusilmi toimetusi väljal. Ta tahaks siit põgeneda, ta ei ole siia omal tahtel tulnud. Mõni kus ta elas märkas üks spordijuht temas talenti, võttis ta oma hoole alla ja valmistas teda ette esivõistlusele. Nüüd tahaks ta siit võistluse õhkkonnast põgeneda, tagasi maale.

Õhkega võttis valge lehekese taskust, see oli päevane võistluskava: ... 400 m. eeljooksud ... kaugus, kõrgus, odaheide - ja siis 5000 m. jooks, millest pidi ta võtma osa. Kõrgushüpe ja odaheide olid parajasti käimas ja siis 5.....

Seda üksildast sportlast märkas staadioni vaht. Lähenenud temale, võttis ta istet ja hakkas lahkelt juttu vestma kui tuttavaga. Vanake mõistis sportlase nukrust ja trööstis teda, kuid sportlane vastas tagasihoidlikult: "Ma tunnen end siin väljal võõrana ja kardan, et ma ei suuda oma parimat pakkuda.

"Ma - ära kardada, esimene võistluse palavik", vastas vanake. "Ju sull ikka lootusi on, ega muidu sind poleks ette valmistatud...."

Kuid vanakest hüüti ja lahkus, õeldes veel lahket julgustavat sõna noorele sportlasele.

Vanakese kõne tõstis veidi sportlase enesetunnet. Tema nukrus kadus.

Käesolevad võistlusala olid lõpule jõudmas ja pääkohtunik hüüdis: "Viietuhande meetri jooksjad valmis panna!"

Reglaselt tõusis noormees üles ja hakkas ettevalmistusi tegema, nagu treener oli õpetanud. Ta tegi algavaks jooksuks ettevalmistavaid harjutusi.

Kõlas uus käsklus: "5000 meetri jooksjad starti!"

Noormees lähenes stardijoonele ja võttis treening-riided seljast. Rahvas jälgis kõikide sportlaste liigutusi ja mitmedki silmad jäid peatuma tolle noormehe toredal kehachitusel. Ta astus stardijoonele, tundes oma hinges kartust eeloleva võistluse vastu, kuid talle meelestusid instruktori ergutused ja õnnesoovid tuttavalt enne ärasõitu, mis tule-

tas temale meelde tema suurt ülessannet.

Ta heitis pilgu kaasvõistlejaile, tundes neis mitmeid juba tunnustatud jooksjaid - kas suudab ta nendega võistelda. Nüüd alles tõusis ta võistluspalavik haripunkti. Süda kloppis, lihased värisesid - ja nagu läbi uue kuulis ta starteri käsklusi: "Kohtadele... valmis...!"

Stardipaugu järele tormasid kõik jooksjad tugevas tempos stardist kohtade sissevõtmiseks. Vanameister haaras juhtimise ja tema oli kaheksas. Joostes rahunes ta, tundes eneses olevat küllalt jõudu, möödus kahest võistlejast, olles nüüd kuues.

Igakord kui jooksjad tribüünist möödusid, võttis rahvas neid juubeldades vastu ja nõudsid vanameistrilt rekordi purustamist.

Järsku kuulis ta kedagi enda kõrval jooksvat ja rääkivat: "Mööduge teistest..., võtke pikem samm... vabam käte töö... sõber kirjutas teist mulle... olla lootusi palju... ärge närvitsege... jookske rahulikult."

... - ta ei ole üksinda platsil. Too vanake ja nüüd jälle see noormees, kes julgustas teda.

Ring-ringi järele kaeti tugevas tempos, sellest hoolimata tundis ta endas küllalt tarmu olevat, et teistest mööduda.

Üksaaval jättis ta eelolevad jooksjad seljataha, üle-poolle maad oli kaetud, ta eel jooksis veel ainult vanameister, olles temast umbes kolmkümmend meetrit ees. Ta lissas veelgi hoogu ja ära-tasa lähenes ta vanameistrile, varsti lahutas teda vanameistrilt ainult paar meetrit.

Kui vanameister kuulis kedagi enesele järgnevat pani ta välja kõik eelmiste aastate kogemused ja taktika, et väsitada järgijat ja sedasi võita tagasi edumaad. Vanameistri katsed jäid tagajärjeta. Noormees västas vanameistri katsetele noorusjõuga ja võidutahtega ja püsis vanameistri kannul.

Ringikohtunik kuulutab üha lõppu lähenevat. ...jooksta jääb 3 ringi, ...jooksta jääb 2 ringi.

Noormees tunneb enda lihastes raugematut jõudu, mis kannab teda edasi noolena läbi õhu. Alles nüüd tekkis temas kindel eesmärk - võita..... tunda oma rinnal võidulinti...

Noormees võttis oma jõu ja julguse kokku ja püüdis juhtijast mööduda, kuid vanameister ei lasknud seda sündida ja lissas veelgi hoogu. Paistis tõenäolisena vanameistri võit.

Algas viimane sirgtee ja ühtlasi lõppvõistlus tuntud ja tundmatu suuruse vahel. Noormees, pannes oma viimased jõutagavarad välja, läheneb toll-tollilt vanameistrile. Paarkümmend meetrit jooksevad nad kõrvuti, kuid siis

hakkab noormees silmnähtavalt vanameistrist ette jõudma ja läbib tema esimesena lõpu lindi, olles vanameistrist vaevalt pool meetrit ees.

Ta riietub jällegi, olles rahul oma võiduga. Esimesena läheneb temale vanameister, soovib südamest õnne ja haarab tema käealt kinni ja nad mõlemad sammuvad rahva tormiliste kiiduavalduste saatel riietusruumi.

See oli tema elus esimene võit, ühtlasi ilusaim võit.

A.P.

- o - o -

Sportlik ristsõna-mõistatus.

1	2		3	XXX	4		5	6
7	s	+	o	XXX	8			
		XXX	9	a d a	XXX			
10		11		XXX	12	13		
XXX	XXX		XXX	XXX	XXX		XXX	XXX
14	15		16	K XXX	17		18	19
		XXX	20	i e o	XXX			a
21			j	XXX	22			s
23			e	XXX	24			K

Põikread: 1. võimlemise abinõu, 4. jooksu algus, 7. spordiäri Tallinnas, 8. Eesti olympia komitee esimees, 9. spordi riist, 10. Pääldis, 12. see, 14. Eesti kuulitõukäja, 17. isik, kellele ei sõida rahvusmeeskonnad olympia mängudele, 20. mida saavutatakse võimlemisega

21. Tallinna N.M.K.Ü. käsipalli mängija, 22. Läänemaa ühisgümnaasiumi vilistlane - sportringi juhatuseliige, 23. inglismaal tarvitusel olev jooksu distantis, 24. spordiorganisatsioon Tartus (algtähed).

Püstread: 1. Eesti suusataja, 2) võimlemise asend, 3. võimlemise riist, 4. Eesti pikamaa jooksja, 5. Eesti esindusmeeskonna kergesportlane, 6. Eesti suvituskohasupelbasseiniga, 11. mil puhul on sportlane vaimustuses, 13. Eesti jalgpalli liidu esimehe eesnimi, 14. naaberriigi parlament, 15. omal ajal hea väravavaht - praegu "Estonias" näitleja, 16. spordiselts "Läänela" sportlane, 17. kodulind, (käändes) 18. Eesti rahvusmeeskonna jalgpalli mängija, 19. endine Läänemaa ühisgümnsportlane.

- o - o - o -

Väljaandja: Läänemaa Ühisgümnaasiumi sportringi juhatus.
1933.

